

5. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 2. ÜNİTE: NAMAZ

1. ALLAH'IN HUZURUNDA OLMAK: NAMAZ İBADETİ

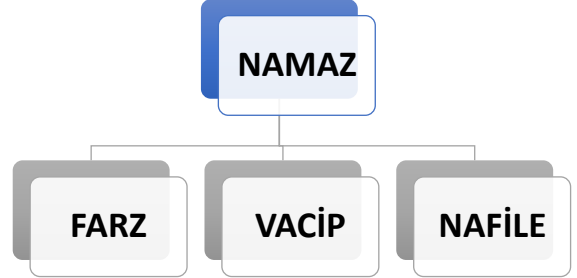
Her insan karşılaştığı iyilik ve güzelliklere karşı teşekkür ederek karşılık verir. Bu teşekkür söz ile olacağı gibi bunun yerine yapılacak iyilik ile de olabilir. İnsanlara karşı bu şekilde davranırken bizi en güzel şekilde yaratan Allah'a teşekkür etmemiz gerekmektedir. Bunun yolu ise ibadet ederek mümkündür. İbadet, Allah'ın hoşnutluğunu kazandıracak her türlü tutum ve davranıştır. Kuran-ı Kerim'de ibadetle ilgili olarak Allah'ı Teale şöyle buyurmaktadır; **“Ben cinleri ve insanları, ancak bana ibadet etsinler diye yarattım.”**

İslam dinin en önemli ibadeti Namaz ibadetidir. Namaz, mümini Allah (c.c.) katında yücelten ve manevi olarak O'na ya kınlaştıran bir ibadettir. Namaz ibadeti kelime-i şahadetten sonra İslam'ın en önemli esasıdır. Namaz erginlik çağına ulaşmış her müslümana farz olan ibadettir.

NAMAZ İBADETİNİN ŞARTLARI

- ★ Müslüman Olmak
- ★ Akıl sağlığı olması
- ★ Erginlik çağına ulaşmış olmak

Kur'an-ı Kerim'de “... Namazı dosdoğru kılın çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır.” buyrulmaktadır. Müslüman namaz kılarken Yüce Allah'ı anar; O'na olan sevgi, saygı ve bağlılığını dile getirir. Kuran'ın farklı ayetlerinde kurtuluşa erecek müminlerin namazlarını dosdoğru ve devamlı bir şekilde kılınlar oldukları bildirilmektedir. Namaz bütün peygamberlere emredilen bir ibadettir. Namazla ilgili olarak Hz. Peygamber **“Namaz dinin direğidir.”** buyurmuştur.

A. Farz Namazlar

Farz namazlar Yüce Allah'ın, kılınmasını kesin olarak emrettiği namazlardır. Farz namazları, akıl sağlığı yerinde olan, erginlik çağına ulaşmış her Müslüman'ın kılması zorunlu olan namazlardır. Sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı vakitlerinde kılınan bu namazların kasıtlı olarak terk edilmesi büyük günahıdır. Unutma veya uyku gibi mazeret olarak kabul edilen sebeplerle vaktinde kılınamayan farz namazlar ilk fırsatta kaza edilmelidir. Haftada bir gün cemaatle kılınan Cuma namazı farz namazlardandır. Kadınlar için Cuma namazı zorunlu değildir ancak dilerlerse camilerde kendilerine ayrılan Cuma namazını kılabilirler. Bir diğer farz namaz ise cenaze namazıdır. Cenaze namazı vefat eden Müslümanların defnedileceği zaman kılınan namazdır.

B. Vacip Namazlar

Farz kadar açık ve kesin olmamakla birlikte kılınması emredilen namazlara vacip namaz denir. Ramazan ve Kurban Bayramlarında kılınan bayram namazları ve yatsı namazından sonra kılınan vitir namazı, vacip namazlara örnektir.

C. Nafile Namazlar

Hız. Peygamber'in farz veya vacip olanlar dışında kıldığı namazlara nafile namazlar denir. Beş vakit farz namazın öncesinde veya sonrasında kılınan namazlar, ramazan ayında yatsı ile vitir arasında kılınan teravih namazı, geceleri kılınan teheccüt namazı nafile namazlardandır. Nafile namazlara sünnet namaz da denir.

FARZ	VACİP	NAFILE
SABAH NAMAZI		VAKİT NAMAZLARINDA KILINAN SÜNNET NAMAZLARI
ÖĞLE NAMAZI	RAMAZAN BAYRAMI NAMAZI	TERAVİH NAMAZI
İKİNDİ NAMAZI		TEHECCÜT NAMAZI
AKŞAM NAMAZI	KURBAN BAYRAMI NAMAZI	EVVABİN NAMAZI
YATSI NAMAZI		HACET NAMAZI
CUMA NAMAZI	VİTİR NAMAZI	KUŞLUK NAMAZI

2. NAMAZIN KILINIŞI

Hız. Peygamber, ibadetlerin en önemlisinin namaz olduğunu belirtmiş ve günde beş vakit olarak kılınmasını emretmiştir. Namazın kılınışıyla ilgili olarak Hız. Peygamber; “**Namazı benden gördüğünüz gibi kılınız.**” Buyurmuş ve namazın kılınışını bütün Müslümanlara bizzat kendisi öğretmiştir. Namaz kılmaya başlamadan önce ve namaz kılarken yerine getirilmesi gereken bazı şartlar vardır. Bunlara namazın farzları denir.

Bu farzlardan herhangi biri yerine getirilmezse namaz geçersiz olur. Namazın farzları; altısı namaza hazırlanırken, altısı da namazı kılarken olmak üzere toplam on iki tanedir. Namazın hazırlık şartlarına dışındaki farzlar, kılınış şartlarına içindeki farzlar da denir.

NAMAZIN İÇİNDEKİ FARZLARI

- İFTİTAH TEKBİRİ
- KIYAM
- KIRAAT
- RUKÛ
- SECDE
- KA'DE-İ AHİREDE BİR MİKTAR OTURMAK

NAMAZIN DIŞINDAKİ FARZLARI

- HADESTEN TAHARET
- NECASETTEN TAHARET
- SETR-İ AVRET
- İSTİKBAL-İ KİBLE
- VAKİT
- NİYET

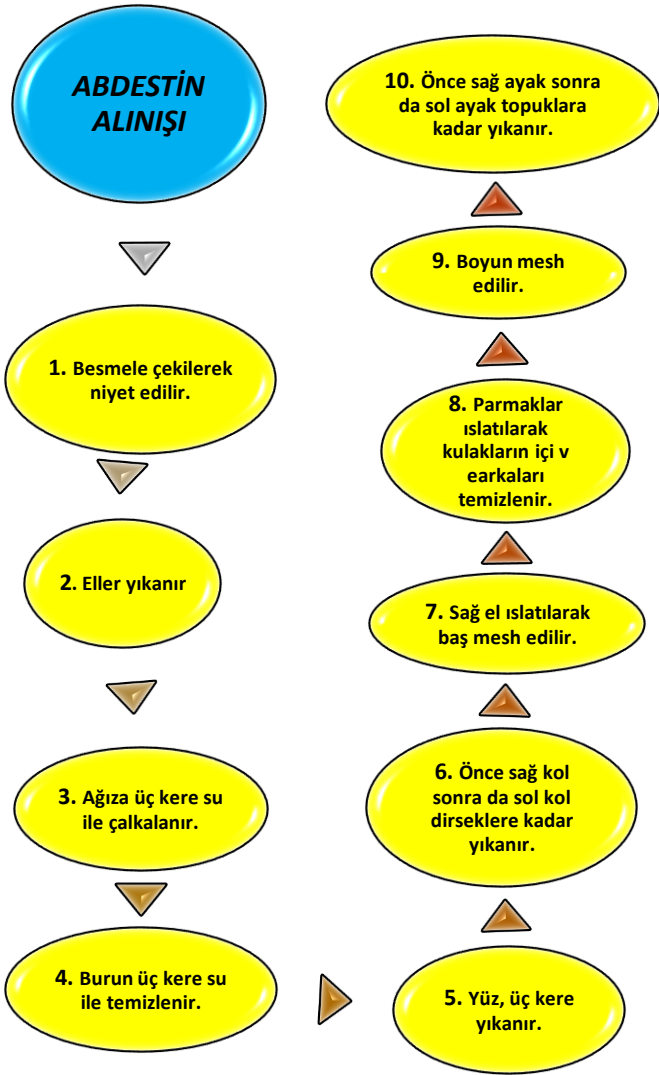
ÖĞRENET AKADEMİ

A. Namazın Hazırlık şartları

Namaza hazırlık şartlarının başında **abdest** gelmektedir. Abdest aldıktan sonra namaz esnasında üzerimizde bulunacak kıyafetlerin ve namaz kılacağımız yerin temiz olması gerekmektedir. Bunun dışında namaz kılarken vücudumuzda örtmemiz gereken yerler vardı. Buna setr-i avret denilmekte olup erkeklerde göbük ile diz kapağı arasındadır. Kadınlarda ise yüz, eller ve ayaklar dışında kalan bütün vücudun kapatılmasıdır. Namazın hazırlığı esnasında yapılması gereken bir diğer şart ise kibleye yönelmektir. Bunun dışında o namazın vaktinin girmesi ve o namaza niyet etmek gerekmektedir. Bu şartlar namazın dışındaki şartlar olarak da bilinmektedir.

I. Abdest

Abdest başta namaz olmak üzere bazı ibadetlerin yerine getirmeden önce yapılan bir tür temizliktir. Kuran-ı kerim’de Maide suresi üçüncü ayette “**Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedin, ayaklarınızı da topuk kemiklerine kadar (yıkayın).**” buyrulmaktadır. Bu sebeple abdestin farzı ayette belirtilen dört uzvu yıkamaktır.

Abdestin bozulmasına sebep olacak bazı durumlar vardır. Bunlar; tuvalet ihtiyacını gidermek, yellenmek, ağız dolusu kusmak, bayılmak, uyumak, vücudun her hangi bir yerinde kan ve irin akması şeklindedir.

II. Gusül

Vücutta kuru yer kalmayacak şekilde tepeden tırnağa yıkanmaya boy abdesti veya gusül denir. Gusül, kişinin hayız, nifaz ve cünüplük hallerinde yapması zorunlu olan bir abdest türüdür. Akıllı ve ergenlik çağına girmiş her Müslüman’ın bazı durumlarda boy abdesti alması farzdır. Gusül abdesti almak isteyen bir kimse önce niyet eder. Niyetten sonra üç defa suyla ağzını ve burnunu temizler. Son olarak tüm vücudunu kuru yer kalmayacak şekilde yıkar ve abdestini tamamlar. Guslün farzları ise, ağız suyla çalkalamak, burna su çekmek ve bütün vücudu kuru yer kalmayacak şekilde yıkamasıdır.

III. Teyemmüm

Teyemmüm, suyun bulunmadığı veya kullanılmadığı ve suyun bulunsa bile vaktin çıkmasından endişelenildiği durumlarda toprak veya toprak türünden bir madde kullanılarak alınan abdesttir. Teyemmüm, hem abdest hem de gusül yerine kullanılabilir. Abdesti bozan durumların gerçekleşmesi veya suya ulaşılmasıyla teyemmüm abdesti bozulur. Tekrardan abdest alınması gerekmektedir. Teyemmüm’ün farzları ise niyet etmek ve elleri toprağa sürerek yüzleri ve kolları mesh etmektir.

TEYEMMÜMÜN ALINIŞI

1. Besmele çekilerek niyet edilir.
2. Eller toprağa sürülür, silkelir ve yüz mesh edilir.
3. Eller toprağa sürülerek sağ ve sol kol dirseklere kadar mesh edilir.

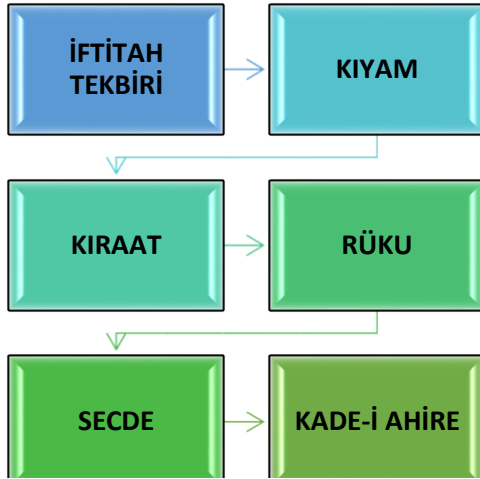
B. Namazın Kılınış Şartları

Namazın hazırlık şartlarını tamamladıktan sonra namaz esnasında uyulması gereken bazı farz lar vardır. Bunlara namazın kılınış şartları denir. Bunların ilki namaza tekbirle başlamaktır. Namaz kılariken ayakta durmak ve Kur’an-ı Kerim’den ayetler okumak da namazın farzlarındandır. Daha sonra rükû ve secde

yapılmalıdır. Namazın sonunda ise Tahiyat duasını okuyacak kadar oturulması gerekir. Namazın farzlarından biri eksik olursa namaz geçersiz sayılır. Bu durumda namazın tekrar kılınması gerekir.

Namazın Kılınışı

Akıllı olan ve ergenlik çağına girmiş her Müslüman'ın sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı vakitlerin de günde beş defa namaz kılması farzdır. Hangi vakitlerde ve nasıl namaz kılınacağını Hz. Muhammed (sav) Müslümanlara öğretmiştir. Namaz, rekât adı verilen bölümlerden oluşur. Rekât, namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden ibaret her bir bölümüdür. İki rekâtlı bir namazın kılınışını öğrenen bir kimse, genel olarak namaz kılmayı öğrenir. İki rekâtlı namazın kılınışı, sabah namazının farzı esas alınarak şöyle anlatılabilir.

1. Namaza başlama

Namaza başlarken ilk olarak kıbleye dönülür ve “niyet ettim Allah rızası için sabah namazının farzını kılmaya” diyerek niyet edilir. Erkekler ellerini kulak hizasına kadınlar ise omuz hizasına kadar kaldırır ve “Allahüekber” (Allah en büyüktür.) diyerek namaza başlanır.

2. Kıyam ve Kıraat

Erkekler sağ eli, sol bileği kavrayacak şekilde göbek altında; kadınlar ise sağ eli sol elin üzerine koyarak göğüs üstünde bağlar.

Bu şekilde ayakta durmaya “kıyam” denir. Kıyamda sırayla Sübhaneke duası, euzü-besmele, Fatiha suresi ve kısa bir sure veya birkaç ayet okunur. Buna da “kıraat” denir

3. Rükû:

Kıyam bittikten sonra “Allahüekber” denilerek rükûya gidilir. Rükûda üç kez, “Sübhane Rab biye’l-azîm” (Büyük Rabbim her türlü noksanlıktan münezzehtir.) denir. “Semiallahü limen hamideh” (Allah kendisine hamdedeni işitir.) denilerek rükûdan kalkılır ve ayakta, “Rabbenâ lekelhamd” (Rabbimiz hamt senin içindir.) denir.

4. Secde

“Allahüekber” denilerek secdeye varılır. Secde de üç kez “Sübhâne Rabbiye’l-a’lâ” (Yüce olan Rabbim her türlü noksanlıktan münezzehtir) denir. “Allahüekber” denilerek oturulur. Tekrar “Allahüekber” denilerek secdeye gidilir. İkinci secdede yine üç defa “Sübhâne Rabbi ye’l-a’lâ” denir. “Allahüekber” denilerek ikinci rekât için ayağa kalkılır. Böylece bir rekât tamamlanmış olur.

İkinci Rekât

Eller birinci rekâtta gibi bağlanarak kıyamda yani ayakta durulur. Besmele çekilerek Fatiha suresi ile bir sure veya birkaç ayet okunur. Rükû ve secdeler yapılarak oturulur.

5. Son oturuş:

Son oturuşa ka’de-i ahîre denir. Son oturuşta sırasıyla Tahiyat, Salli, Barik ve Rabbena duaları okunur.

6. Selam:

Baş önce sağa, sonra sola çevrilir ve her seferinde “Esselamü aleyküm ve rahmetullah” (Allah’ın selamı ve rahmeti üzerine olsun.) denilerek selam verilir ve namaz bitirilir.

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

Eğer kılınacak namaz iki rekattan fazla ise ikinci rekâtın son oturuşunda tahiyat duasından sonra “Allahüekber” denilerek üçüncü rekâta kalkılır. Besmele çekilip Fatiha suresi okunur. Farz namazlarda Fatiha suresinden sonra başka bir sure veya ayet okunmadan rükû ve secde yapılır. Akşam namazının farzında, üçüncü rekâttan sonra son oturuş ve selam ile namaz bitirilir.

Dört rekâtlı farz namazlarda, dördüncü rekât tıpkı üçüncü rekât gibi kılınarak son oturuş ve selam ile namaz tamamlanır. Sünnet namazlarda ise namazın üçüncü ve dördüncü rekâtında da Fatiha suresinin ardından bir sure veya birkaç ayet okunarak aynı şekilde namaz bitirilir. İkindi ve yatsı namazının dört rekâtlı sünnetlerinde, diğer namazlardan farklı olarak ilk oturuşta Tahiyat duasından sonra Salli ve Barik duaları okunur. Üçüncü rekâta kalkınca önce Sübhaneke duası okunur.

VAKİTLER	SABAH	ÖĞLE	İKİNDİ	AKŞAM	YATSI
İLK SÜNNET	2	4	4		4
FARZ	2	4	4	3	4
SON SÜNNET		2		2	2
VACİP					3
TOPLAM	4	10	8	5	10+3

NOT: Aynı renkte olan namazların kılınışı aynıdır ancak niyetleri farklıdır.

C. Cemaatle Namaz

Namaz hem bireysel hem de diğer insanlarla birlikte yapılabilen bir ibadettir. Ancak cemaatle kılınması daha fazilettir. İslam dininde birlik ve beraberlik önemsenmiş, bunun yansıması olarak bazı namazların cemaatle kılınması emredilmiştir.

Cuma namazı ve bayram namazı cemaatle kılınması gerekmektedir. Cemaatle namaz kılma hususunda Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: **“Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha faziletlidir.”** Nafile namazlar ise tek kılınmaktadır ancak bunun istisnası ise ramazan ayında kılınan teravih namazıdır. Teravih namazı nafile bir namaz olmasına rağmen cemaatle kılınmaktadır.

Cuma namazı haftanın bir günü müminlerin bir araya gelerek kıldıkları namazdır. Cuma günü öğle vakti geldiğinde akıllı, ergenlik çağına gelmiş, sağlıklı, hür ve yolculuk hâlinde bulunmayan Müslüman erkeklerin camilerde toplanarak cuma namazını kılmaları farzdır. Cuma namazı dört rekât ilk sünnet, iki rekât farz ve dört rekât son sünnet olmak üzere toplam on rekattan oluşmaktadır. İlk sünnet bittikten sonra imam minbere çıkarak hube okur. Hutbe Cuma namazının farzları arasındadır. Hutbe bir tür ders gibidir, imam gündemdeki konularla ilgili ayet ve hadislerden yararlanarak cemaati aydınlatır. Hutbenin bitmesiyle imam ve cemaat farzı kılarlar.

Cemaatle kılınan bir diğer namaz ise Ramazan ve Kurban bayramı namazlarıdır. Bayram namazları bayramın ilk günü güneşin doğumundan kırk beş dakika sonra kılınmaktadır. Namaz iki rekattan oluşmaktadır. Namaz kılınmadan önce imam minbere çıkarak günün anlam ve önemiyle ilgili hutbeyi okur, daha sonra imam ve cemaat namazı kılarlar. Cemaat namazdan sonra bayramlaşırlar.

Cenaze namazı da cemaatle kılınan namazlardan birisidir. Cenaze namazı, vefat eden bir Müslüman'ın defnolunmadan önce kılınan namazdır. Cenaze namazında rükû ve secde yoktur. Niyet edilir, dualar edilir ve selam verilerek namaz tamamlanır.

Müslümanlar cemaatle namaz kılarken isteyerek veya istemeyerek namazlarını yarıda bırakabilmektedirler. Bu durumlar İslam dininde farklı şekilde ifade edilmektedir. Bir kişi namazı imam ile başlayıp imam ile bitirirse bu kişiye “müdrık” denir. Bir kişi namaza imamla başlamadığı halde birinci rekâtın rükûsundan selam verinceye kadar imama uyan kimseye “mesbuk” denir. Namaza imamla başlayıp, namaz esnasında abdestinin bozulması gibi bir durum sebebiyle namaza ara vermek zorunda kalan ve bu sebeple namazın bir kısmını imam ile birlikte kılamayan kimseye ise “Lâhik” denir.

3. NAMAZ İBADETİNİN İNSANA KAZANDIRDIKLARI

Beş vakit namaz insanı varoluş amacı hakkında düşünmeye sevk eder. Namaz, günün belli vakitlerinde Yüce Allah’ın huzuruna çıkan in sanın kulluk bilincini canlı tutmasını sağlar. Onun kötülüklerden uzaklaşmasına katkıda bulunur. Manevi arınma yanında abdest sayesinde insan, maddi olarak da temizlenir. Namazlardan önce abdest alan kişi düzenli bir temizlik alışkanlığı kazanır. Namaz kılan kişi kulluk bilincinin şuurunu yaşar. Namaz kılan kişi Allah ile iletişim kurar, dua ve isteklerini doğrudan ona iletir. Namaz kılmak, Müslümanların manevi dünyalarını zenginleştirir ve onlara hayatın zorlukları karşısında dayanma gücü ve sabır verir.

Hız. Peygamber namazı, bir kişinin evinin önünde akan ırmağa, bu ırmaktan günde beş defa yıkanması sonucundan kir kalmamasını ise namazın kılmaya benzetmiştir. Hız. Peygamber bu örnekte bir gün içerisinde beş defa namaz kılmanın insanda kir bırakmayacağını vurgulamaktadır. Kuran-ı Kerim’de namaz ile ilgili olarak “(Resul’üm!) Sana vahyedilen kitabı oku ve namazı dosdoğru kıl. Şüphe yok ki namaz, hayâsızlık tan ve kötülükten alıkoyar...”

İslam, cemaate büyük önem verir. Bu yüzden Müslümanlar, tarih boyunca şehirlerini bir araya gelip ibadet ettikleri camilerin etrafında kurmuşlardır. Camilerde toplanan Müslümanlar birbir leriyle tanışır hem birlikte ibadet eder hem de üzüntü ve sevinçlerini paylaşırlar.

Aynı safta omuz omuza vererek Allah (cc) katında eşit olduklarının bilincine ulaşırlar. Böylece müminler arasındaki ırk, renk, dil, sosyal statü gibi ayrımları ortadan kalkar. Allah’a (cc) kulluk için aynı safta buluşan Müslümanlar arasında kardeşlik bilinci gelişir, yardımlaşma ve dayanışma artar.

4. BİR DUA ÖĞRENIYORUM: TAHİYYAT DUASI

Tahiyyat; selam, ikram, hürmet ve ibadet anlamına gelmektedir. Tahiyyat duası, namazlarda kade-i ahire’de oturulduğunda okunmaktadır. Bu dua, miraç hadisesi esnasında Allah ile Hız. Peygamber arasında geçmiş olan konuşmadır. Bu konuşmada Yüce Allah Hız. Muhammed’e (sav) rahmet, bereket ve esenlik dilemektedir. Hız. Peygamber Tahiyyat duasını bir sure gibi ashabına öğretmiş ve ezberletmiştir.

Bir hadiste “Selam (esenlik veren), bizzat Allah’ın (cc) kendisidir. Onun için namazda oturduğunuz vakit Tahiyyat’ı okuyun. Tahiyyat’ın sonundaki ‘Selam bize ve Allah’ın (cc) salih kullarına olsun.’ kısmını okuduğunuzda yerde ve gökte bulunan bütün varlıkları selamlamış olursunuz...” buyurmaktadır.

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ.
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

Okunuşu:

Ettehiyyâtü / Lillâhi / Vessalavâtü / Vettayyibât
Esselâmu aleyke / Eyyühennebiyyü / Verahmetul
lâhi ve berekâtuh Esselâmu aleynâ / Ve alâ
ibâdillâhissâlihîn Eşhedü ellâ ilâhe illallâh / Ve
eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlüh

Anlamı:

Selam, rahmet ve bütün güzellikler, iyilikler
Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın rahmeti,
bereketi ve selamı senin üzerine olsun. Selam,
bize ve Allah'ın iyi kullarının üzerine olsun.
Tanıklık ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur.
Yine tanıklık ederim ki Muhammed onun kulu
ve elçisidir.

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T

A
K
A
D
E
M
İ

HAZIRLAYANLAR

Hatice AYDIN - Egemen DOĞAN